

PrimePOS-OiLD

DUS GRAFISKĀ SASKARNE

21.10.2017. redakcijā

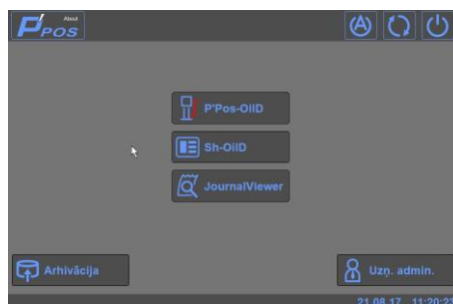
1. STARTA EKRĀNS	3
1.1. SISTĒMAS GALVENAIS EKRĀNS	3
1.2. SISTĒMAS REZERVES KOPEŠANA.....	3
1.3. UZŅĒMUMA ADMINISTRATORA (MENEDŽERA) DARBS	4
1.3.1. DARBINIEKU PĀRVALDĪBA	4
1.3.2. UZŅĒMUMA ADMINISTRATORU PĀRVALDĪBA	4
1.3.3. NODOKĻU LIKMJU REDIĢĒŠANA.....	5
2. PĀRDOŠANAS, APMĀKSAS UN ATGRIEŠANAS NOFORMĒŠANA	6
2.1. POS EKRĀNA STRUKTŪRA.	6
2.2. IEVADLOGS	7
2.3. PREČU SARAKSTA LOGS	8
2.4. PIRCĒJU SARAKSTA LOGS	9
2.5. DUA LOGS (DUA–DEGVIELAS UZPILDES AUTOMĀTS).	10
2.6. DUA SARAKSTA LOGS.....	11
2.7. DUA TOTAL LOGS.....	12
2.8. DEGVIELAS VEIDU LOGS.....	12
2.9. PISTOĻES IZVĒLES LOGS.....	13
2.10. IEVADĪŠANA NO KLAVIATŪRAS.....	14
3. KASIERA DARBS	15
3.1. DARBA SĀKUMS	15
3.1.1. POS IELĀDĒŠANA	15
3.1.2. DATUMA KONTROLE.....	15
3.1.3. DARBA MAIŅA.....	15
3.1.4. KASIERA REĢISTRĒŠANA.....	15
3.1.5. MAIŅAS NAUDAS IEVADĪŠANA.....	16
3.2. PĀRDOŠANAS DARĪJUMU NOFORMĒŠANA.....	16
3.2.1. Čeka noformēšanas secība:	16
3.2.2. PREČU IEVADĪŠANA.....	16
3.2.3. PREČU IEVADĪŠANA NO IEPROGRAMĒTIEM KLAVIATŪRAS TAUSTIŅIEM.....	17
3.2.4. PIRCĒJA REKVIZĪTU IEVADĪŠANA	18
3.2.5. ČEKA NOFORMĒŠANAS PABEIGŠANA	20
3.2.6. PREČU ATGRIEŠANA	20
3.2.7. DEGVIELAS PĀRDOŠANA NO DEGVIELAS UZPILDES AUTOMĀTIEM (DUA)	20
3.3. PĀRSKATI	23
3.3.1. X-PĀRSKATS	23
3.3.2. Z-PĀRSKATS	23
3.3.3. ATLAIŽU PĀRSKATS	24
3.4. DARBA BEIGAS	24
3.4.1. INKASĀCIJA.....	24
3.4.2. KASIERA PĀRREĢISTRĒŠANA.....	24
4. KARSTIE TAUSTIŅI	25

© BriOIL®, logotips BriOIL, PrimePOS, logotips PrimePOS, FisUSBM, FiscalUNIT Calling Function, FisUSBM command protocol, PrimePOS-OiID, BRIO-USBLocker, OilContr-108, OilContr-208, ir firmas BriOIL, SIA tirdzniecības preču zīmols.

© Microsoft®, Windows®, ir Microsoft korporācijas reģistrēts tirdzniecības zīmols.

1. STARTA EKRĀNS

1.1. SISTĒMAS GALVENAIS EKRĀNS

- Uz attēla – datorsistēmas PrimePOS-Shop programmas ekrāns.
- Ekrānformas augšējā daļā atrodas sistēmas taustiņu (Toolbar) panelis:
 - **[Logo]** – Logotipa taustiņš. Nospiežot uz tā, tiek izsaukts informatīvais logs **About** ar īsu informāciju par kontroles programmu.
 - **[Admin]** – Taustiņš pārejai uz kases sistēmas Administrēšanas režīmu, kas paredzēts apkalpojošās organizācijas darbiniekiem un ir aizsargāts ar paroli drošības sistēmu.
 - **[Restart]** – Datora restartēšana.
 - **[PC Off]** – Datora izslēgšana.
- Ekrānformas vidējā daļā atrodas kases sistēmas funkciju izsaukuma taustiņi.
 - **[P'Pos-OiD]** – Kases sistēmas grafiskās čaulas izsaukuma taustiņš.
 - **[Sh-OiD]** – Uzskaites dokumentu papildus programmas izsaukuma taustiņš.
 - **[JournalViewer]** – Programmas JournalViewer izsaukuma taustiņš.
 - **[Backup]** – Kases sistēmas rezerves kopijas izveidošanas procedūras izsaukuma taustiņš.
 - **[Uzņ. Admin]** – Uzņēmuma administratora (Menedžera) ielogošanās taustiņš.
- Ekrānformas apakšējā daļā atrodas informatīvais panelis, uz kura tiek izvadīti sistēmas paziņojumi un kases sistēmas patreizējais datums un laiks.

1.2. SISTĒMAS REZERVES KOPĒŠANA

- Datora ieslēgšanas brīdī PrimePOS-Shop salīdzina datora patreizējo datumu ar pēdējo datumu, kad tika veikta pēdējā datu rezerves kopēšana.
- Ja obligātās rezerves kopēšanas datums vēl nav iestājies, bet palika mazāk nekā 30 dienas līdz tā iestāšanās, tad uz PrimePOS-Shop starta ekrāna tiks pastāvīgi rādīts brīdinošs uzraksts par nepieciešamību veikt rezerves kopēšanu. Bet tajā pašā laikā būs iespējams turpināt darbu ar doto kases sistēmu.

- Ja obligātās rezerves kopēšanas datums jau ir iestājies, bet rezerves kopija netika izveidota, sistēmas darbība tiek bloķēta. Šajā gadījumā vienīgā pieejama operācija ar kases sistēmu ir rezerves kopijas izveide.
- Pēc veiksmīgās rezerves kopijas izveides, darbs ar sistēmu var tikt turpināts.

UZMANĪBU!!! Rezerves kopijas uzglabāšanas vietai jāatrodas ārpus kases sistēmas. To uzdod servisa organizācijas darbinieks uzstādīšanas vai apkalpošanas laikā un tiek ierakstīts tehniskajā pasē (ceļš līdz serverim, pieslēdzamais cietais disks, flash datu nesējs utt.). Ja ārējais datu nesējs ir pieslēdzamais, tad pirms taustiņa [Backup] nospiešanas tas ir jāpieslēdz.

UZMANĪBU!!! Atkarībā no rezerves datu apjoma un pieejas ātruma pie ārējā energoneatkarīgā nesēja, rezerves kopijas izveidošanas laiks var sasniegt vairākus desmitus minūšu. Neizslēdziet datoru procesa laikā!

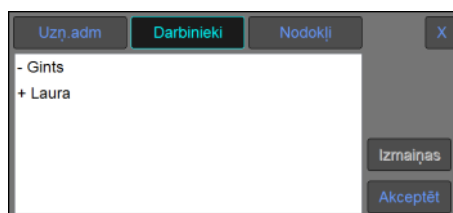
1.3. UZŅĒMUMA ADMINISTRATORA (MENEDŽERA) DARBS

- Lai pievienotu jaunus vai dzēstu esošos darbiniekus un menedžerus, ir nepieciešams ieiet uzņēmuma administratora režīmā, nospiežot taustiņu **[Uzņ. Admin]**.

- Izmantojot klaviatūru, jāievada uzņēmuma Administratora parole. Atvēršies logs ar cilnēm darbam ar to.

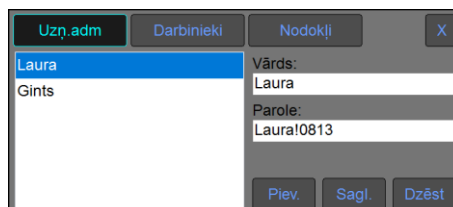
1.3.1. DARBINIEKU PĀRVALDĪBA

- Uz attēlā – cilne Darbinieku saraksta pārvaldīšanai.
- Logā ir redzams izmaiņu darbinieku sastāvā saraksts, kas iegūts replikācijas laikā no integrētās informācijas sistēmas. Saraksts ietver sevī gan jaunus darbiniekus, kurus ir nepieciešams pievienot, gan arī darbiniekus, kurus ir jādzēš.
- Uzņēmuma Administrators var izvēlēties šādas darbības:
 - [Izmaiņas]** – Nepievienot izmaiņu sarakstu patreizējai kases sistēmas bāzei.
 - [Akceptēt]** – Pievienot izmaiņu sarakstu patreizējai kases sistēmas bāzei.
- Ja uzņēmuma Administrators nospieda **[Izmaiņas]**, tad kases sistēmā izmaiņas netiks veiktas, bet iegūtais izmaiņu saraksts netiks izdzēsts un to būs iespējams saglabāt vēlāk.
- Ja nākamās datu replikācijas no integrētās informācijas sistēmas laikā tiks iegūts jauns darbinieku izmaiņu saraksts, tad ar to tiks aizvietots (pārrakstīts) iepriekšējais saraksts.

UZMANĪBU!!! Saglabājot izmaiņu sarakstu patreizējā kases sistēmas darbinieku sarakstā, audita failā tiks veikti attiecīgi ieraksti.

1.3.2. UZŅĒMUMA ADMINISTRATORU PĀRVALDĪBA

- Uz attēla – cilne uzņēmuma Administratoru saraksta rediģēšanai.
- Logā ir redzams esošo uzņēmuma Administratoru patreizējais saraksts. Uzņēmuma Administrators, kas strādā ar doto sarakstu, var izvēlēties šādas darbības:
 - [Pievienot]** – Pievienot sarakstam jaunu uzņēmuma Administratoru, kura dati tiek sākotnēji ievadīti laukos **Vārds** un **Parole**.
 - [Sagl.]** – Saglabāt iezīmēta uzņēmuma Administratora datus, kuri tika sākotnēji rediģēti laukos **Vārds**

un **Parole.**

- **[Dzēst.]** – Dzēst iezīmēto uzņēmuma Administratoru.

UZMANĪBU!!! Veicot izmaiņas uzņēmumu Administratoru patreizējā sarakstā, audita failā tiks veikti attiecīgi ieraksti.

UZMANĪBU!!! Uzņēmuma Administratoru saraksts glabājas tikai dotajā kases sistēmā un nesinhronizējas ar integrēto informācijas sistēmu.

UZMANĪBU!!! Pašu pirmo uzņēmuma Administratoru ievada sarakstā servisa organizācijas darbinieks, uzstādot kases sistēmu.

1.3.3. NODOKĻU LIKMJU REDIĢĒŠANA

	Uzņ.adm	Darbinieki	Nodokļi	X
1.	21	Nolasīt	Ierakstīt	
2.	12	Nolasīt	Ierakstīt	
3.	0	Nolasīt	Ierakstīt	
4.	0	Nolasīt	Ierakstīt	

- Uz attēla – cilne, kur uzņēmuma Administratori var rediģēt nodokļu likmes.
- Atbilstošos laukos ir parādītas četras nodokļu likmes, kas ir nolasītas tieši no fiskālās atmiņas moduļa FisUSBM.
 - **[Nolasīt]** – Izgūt no fiskālās atmiņas moduļa patreizējo nodokļa likmi un parādīt to attiecīgajā laukā.
 - **[Ierakstīt]** – Ierakstīt fiskālās atmiņas modulī attiecīgajā laukā ievadīto nodokļa likmi.

UZMANĪBU!!! Nodokļa likmes glabājas tikai dotās kases sistēmas fiskālajā modulī un nesinhronizējas ar integrētās informācijas sistēmas nodokļu likmēm.

2. PĀRDOŠANAS, APMAXSAS UN ATGRIEŠANAS NOFORMĒŠANA.

2.1. POS EKRĀNA STRUKTŪRA.

- POS ekrāns funkcionāli iedalīts vairākās daļās (logos). Daļa logu vienmēr atrodas uz ekrāna, daļa parādās izpildot atsevišķas darbības.

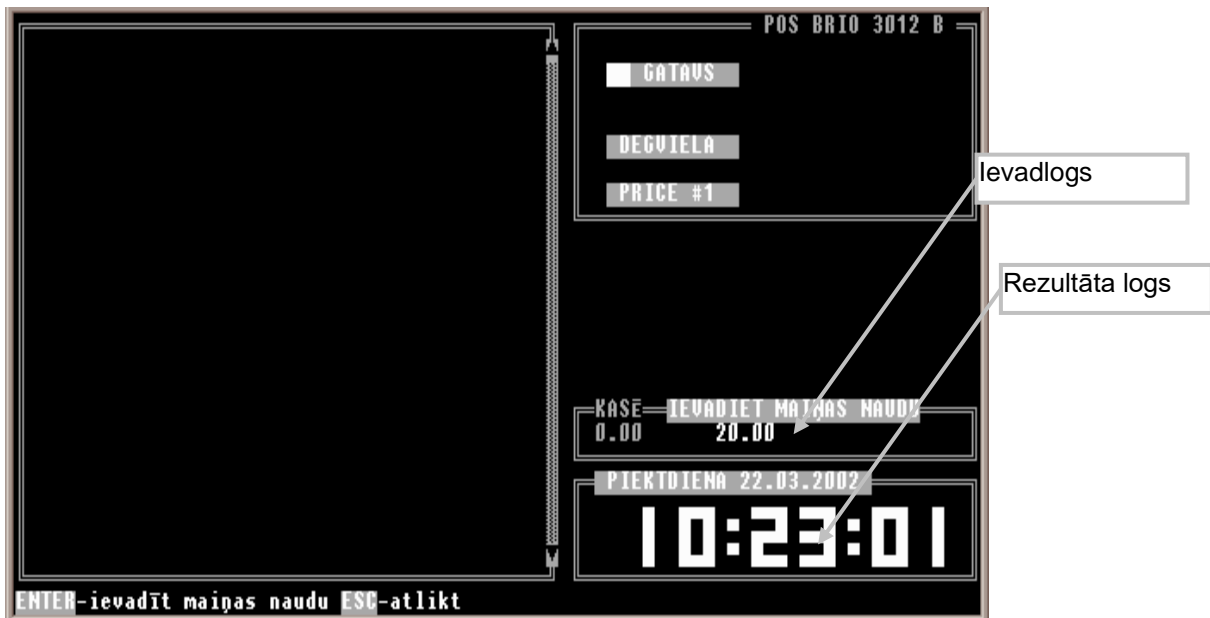
- **Čeka logs** - Logs vienmēr ir redzams uz ekrāna. Virs tā var būt atvērti papildus logi. Tiek uzskaitīti pirkuma soļi.
Informācija:
 - Pirkuma soļa numurs.
 - Preču kods.
 - Preču nosaukums.
 - Pārdodamo preču skaits.
 - Preču mērvienība.
 - Preču cena.
 - Pirkuma soļa summa (bez atlaides uzskaites).

PIEZĪME!!! Informācija par pirkuma soļiem, kas izdrukāti uz čeku printera, ir iezīmēta tumšā tonī; informācija par pirkuma soļiem, kuri netika izdrukāti uz čeku printera (tekošais pirkuma solis) – gaišākā. Kustība pa pirkuma soļiem – ar taustiņu palīdzību.

- **Stāvokļa logs** - Tiek atspoguļots POS iekārtas pašreizējais stāvoklis un čeka kopējie parametri. Ir redzami šādi indikatori:
 - **Gatavs POS.** Ir gatavs darbam. Vienmēr ir klāt.
 - **Printeris.** Notiek čeka drukāšana uz printera. Parādās tikai drukāšanas laikā.
 - **Print.kļ.** Kļūda darbā ar čeku printeri. Parādās pie čeku printera drukāšanas kļūdas. Pazūd pēc kļūdas dzēšanas. Iespējamie iemesli:
 - Printeris Izslēgts.
 - Nav Papīra Printerī.
 - Printera Bojājums.
 - **Displejs.** Notiek izvadīšana uz pircēja displeju. Parādās tikai uz informācijas izvadīšanas laiku.
 - **Displ.kļ** Kļūda darbā ar pircēja displeju. Parādās pie kļūdīgas informācijas izvadīšanas uz pircēja displeja. Pazūd pēc kļūdas dzēšanas. Iespējamie iemesli:
 - Pircēja displejs izslēgts.
 - Pircēja displejs ir bojāts.
 - **Price #1.** Pašreizējais cenu lapu numurs.
 - **Atgriešana.** POS ir preču atgriešanas režīmā.
 - **Klients.** Ievadīti pircēja rekvizīti.
 - **Skāneris.** Notiek svītrkoda nolasīšana un apstrāde no skenera.
 - **Skān. Kļ.** Kļūda svītrkoda nolasīšanas laikā ar skeneri. Parādās pie neesoša svītrkoda sistēmā nolasīšanas uz laiku, kamēr uz ekrāna tiek parādīts ziņojums par kļūdu. (sk.p.3.2.2.C)
 - **Atlaide.** POS ir atlaides uz visu čeku ievada režīmu. (sk.p.3.2.5) Parādās nospiežot taustiņu

- ATLAIDE. Pēc atlaides ievadīšanas pazūd.
- **-10.000%**. Dotā kopējā atlaide uz čeku (dotajā piemērā 10%).
- **Kartīte**. Ievadīta pircēja magnētiskā kartīte vai norādīts kredītsistēmas SHOPPING lietotājs.
- **Apmaksas veida indikators**. Pašreiz izvēlētais norēķinu veids norēķinā ar pircēja magnētisko kartīti vai pēc kredītsistēmas SHOPPING lietotāja numura. Iespējami ieraksti:
 - **Sk. Nauda**. Skaidras naudas norēķins.
 - **Bezsk.** Bezskaidras naudas norēķins (t.sk. banku kartes).
- **Informācijas logs**. Šajā logā parādās:
 - Saraksts **Pārskati**
 - Pircēja rekvizīti, izvēloties no saraksta vai ievadot manuāli
 - Informācija pēc pašreizējiem pirkuma soļiem:
 - Nodaļas taustiņa numurs
 - Nodaļas numurs sistēmā SHOPPING
 - Nodaļas nosaukums
 - Cenu lapas numurs
 - Atlaide uz pirkuma soļiem

2.2. IEVADLOGS

- **Ievadlogs** parādās datu ievadīšanas nepieciešamības laikā, kurus pieprasa POS. Ievadītās nozīmes interpretācija ir atkarīga no režīma, kurā notiek ievadīšana.
- **Rezultāta logs**. Šajā logā tiek atspoguļoti:
 - Pašreizējais laiks. Tiek atspoguļots tukša čeka gadījumā.
 - Pašreizējā kopēja pirkuma summa. Tiek atspoguļota čeka veidošanas laikā.
 - Patreizējais neinterpretējams ievads no klaviatūras (līdz uzspiešanai uz taustiņa, kurš ļauj izpildīt pieprasīto darījumu).
 - Pircējam izdotā naudas summa. Tiek atspoguļots pie pārdošanas par skaidru naudu pēc naudas summas ievadīšanas, kura saņemta no pircēja.

2.3. PREČU SARAKSTA LOGS

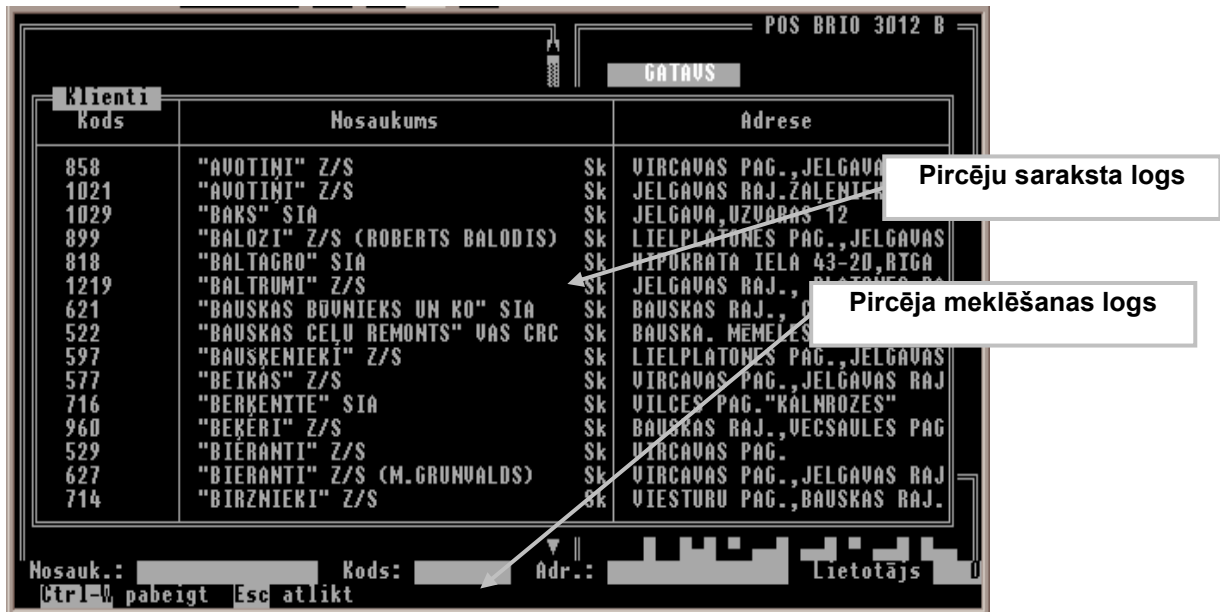
- Logā tiek atspoguļots sistēmā esošais preču kodu saraksts. Lai ievadītu šajā logā, atrodoties uz **Čeka Loga**, nospiediet taustiņu **[Kods]**.
- Lai izvēlētos preci pārdošanai:
 - Izvēlēties preču kodu. Šai darbībai var izmantot:
 - Taustiņus **[↑]** un **[↓]**.
 - Ievadot pēc secības koda pirmos ciparus. Saraksts automātiski pozicionēsies uz pirmā preču koda, kurš sākas ar šiem cipariem.
 - PC klaviatūras taustiņus.
 - Preču koda meklēšanas logu.
- Nospied taustiņu **[Ievads]**. Lai izietu no loga bez preču izvēlēšanās – nospied taustiņu **[Anulēts]**.

Kods	Nosaukums	Cena ar PVN	Cena 2	P
+00001	Dizeldegviela	0.288	0.000	
+00002	Benzīns A-80E	0.340	0.000	
+00003	Benzīns A-92E	0.345	0.000	
+00004	Benzīns Be-95E	0.355	0.000	
00005	Benzīns Be-98E	0.385	0.000	
11101	M10V2 nefasēta	0.450	0.000	
11102	M10Γ2K nefasēta	0.500	0.000	
11103	M12B2 nefasēta	0.450	0.000	
11104	M6312Γ1 nefasēta	0.440	0.000	
11105	M8B1 nefasēta	0.380	0.000	
11106	M8V univ.,motoriem un hydr	0.380	0.000	
11107	MS-20 izl.	0.550	0.000	
12101	GL-3(T3Π-15)nefasēta	0.780	0.000	

- Preču koda meklēšanas logs - Logs tiek lietots preču meklēšanai sistēmā esošā preču sarakstā. Lai ievadītu datus šajā logā – atrodoties Preču Saraksta Logā, nospiediet taustiņu **[Pārskati]** (vai taustiņu **[F3]** uz PC klaviatūras).
- Logā ir redzami šādi lauki datu ievadīšanai:
 - **Kods**. Preču koda sākotnējie simboli.
 - **Nos**. Simboli no preču nosaukuma jebkurā secībā. Meklēšana notiek no patreizējās pozīcijas sarakstā uz leju. Latīņu alfabēta burtus reģistrs (apakšējais/augšējais) ignorē.
 - **Bar** Pilnais preču svītrkods.
- Pārvietošanās pa laukiem, lietojot taustiņus **[↑]** un **[↓]**. Pēc vajadzīgā lauka aizpildīšanas virzīties ar taustiņiem **[↓]** vai **[Ievads]** līdz pēdējam laukam un nospied vienu no šiem taustiņiem vēlreiz.
- Lauku satura labošanai var lietot taustiņus. Ja kods tiks atrasts, sarakstā pozicionēsies uz atbilstošas rindas. Ja netiks atrasts – ekrāns paliks bez izmaiņām.

2.4. PIRCĒJU SARAKSTA LOGS

- Logā tiek atspoguļots sistēmā esošo pircēju saraksts. Ieeja šajā logā, lai izvēlētos pircēju:
 - Izvēlēties vajadzīgo pircēju. Šim nolūkam var izmantot:
 - Taustiņus [↑] un [↓]
 - PC klaviatūras taustiņus
 - **Pircēja Meklēšanas Logu**
- Nospieš taustiņu [Ievads].
- Lai izietu no loga bez pircēja izvēlēšanas, nospieš taustiņu [Anulēts].

- Pircēju meklēšanas logs. Logs tiek izmantots, lai sarakstā atrastu sistēmā esošo pircēj. Lai veiktu datu ievadišanu šajā logā, atrodies Pircēju saraksta logā, nospieš taustiņu [Pārskati] (vai taustiņu [F3] uz PC klaviatūras).
- Logā ir šādi ievadišanas lauki:
 - **Nosauk.** Jebkura simbolu secība no pircēja nosaukuma. Meklēšana notiek no patreizējās pozīcijas sarakstā uz leju. Latīņu alfabēta burtus reģistrs (apakšējais/augšējais) ignorē.
 - **Kods.** Pircēja kods sistēmā.
 - **Adr.** Jebkuru simbolu secība no pircēja adreses. Meklēšana notiek no patreizējās pozīcijas sarakstā uz leju. Latīņu alfabēta burtus reģistrs (apakšējais/augšējais) ignorē.
 - **Lietotājs.** Kredītsistēmas lietotāja numurs.
- Pārvietošanās pa laukiem, lietojot taustiņus [↑] un [↓]. Pēc vajadzīga lauka aizpildīšanas virzīties ar taustiņiem [↑] un [↓], vai [Ievads] līdz pēdējam laukam un nospieš vienu no šiem taustiņiem vēlreiz.
- Lauku satura labošanai var lietot aprakstītus taustiņus. Ja pircējs tiks atrasts, sarakstā pozicionēsies uz atbilstošās rindas. Ja netiks atrasts – ekrāns paliks bez izmaiņām.

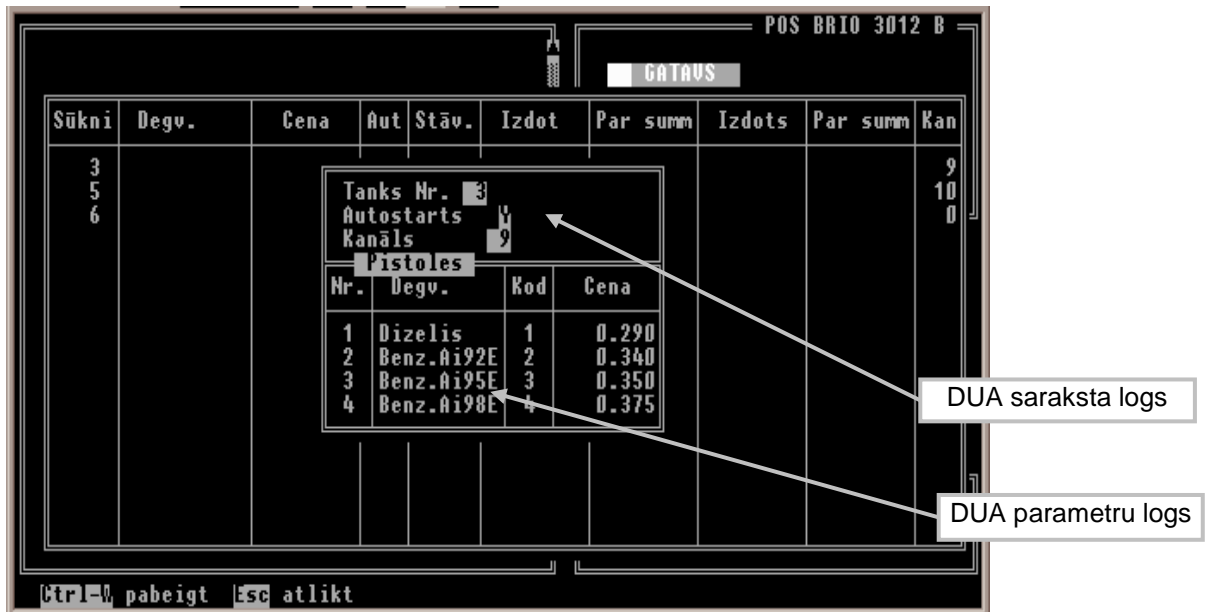
2.5. DUA LOGS (DUA-DEGVIELAS UZPILDES AUTOMĀTS).

Sūkni	Degv.	Cena	Aut	Stāv.	Izdot	Par summ	Izdots	Par summ
3			Y	?				
5			Y	?				
6			N	?				

F2-galv. F3-%Z F4-inf F9-atgr F10-kods F11-bar ESC-iziet

- Pāriešanai uz šo logu nospieš taustiņu **[Degviela]**. Izejai no tā – nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
- Šajā logā tiek veikta DUA stāvokļa kontrole un degvielas pārdošanas noformēšana. Logs veidots tabulas formā, kura satur šāda satura informāciju:
 - **Sūkni**. DUA numurs, kurš ir pieņemts degvielas uzpildes stacijā (DUS).
 - **Degv.** Degvielas veids. Atkarībā no konfigurācijas, informācija šajā kolonnā var apzīmēt:
 - **Katra uzpildes pistole katra DUA ir dota atsevišķi**. Šajā gadījumā kolonnā tiks norādīts degvielas veids, atbilstoši DUA pistolei.
 - **DUA sarakstā dots tikai DUA neatkarīgi no pistoļu daudzuma, kurus tas aptver**. Šajā gadījumā kolonnā tiek uzrādīts degvielas veids atbilstoši pistolei, kura darbojas operācijā (noņemta, izsniedz degvielu, izsniegšana pabeigta).
 - **Cena**. Degvielas cena uzrādītā kolonnā **Degv.**
 - **Aut**. DUA darba režīms:
 - **N**. Fiksējot DUA pistoles izņemšanu, POS pieprasīs no operatora degvielas izsniegšanas komandas atļauju.
 - **Y**. Fiksējot DUA pistoles izņemšanu, POS automātiski izdos atļauju degvielas uzpildei. Darba režīma nomainīšana tiek veikta **DUA loga sarakstā**.
 - **Stāv.** DUA stāvoklis. Šajā kolonnā iespējami šādi simboli, kuri atspoguļo DUA stāvokli:
 - **< - >** Pistole izņemta, degviela netiek izsniegta.
 - **< + >** Pistole izņemta, degviela tiek izsniegta.
 - **< # >** Informācija par pasūtīto vai izsniegto degvielas daudzumu pārceļta uz **Čeka logu** čeka noformēšanai. Čeks nav noformēts.
 - **< \$ >** Uz pasūtīto degvielas daudzumu čeks noformēts.
 - **< ? >** Kļūda savienojumā ar DUA.
 - **< ♦ >** DUA ir bloķēts čeka noformēšanai no cita POS, kurš ir iekļauts sistēmā ar vairākiem POS.
 - **Izdot**. Pasūtītais degvielas daudzums litros. Ja uzrādīta nozīme FULL – pasūtīts pilnas bākas režīms (ar ierobežojumu līdz 900 litriem).
 - **Par summ**. Pasūtītās degvielas vērtība.
 - **Izdots**. DUA izdotais degvielas daudzums litros.
 - **Par summ**. Izsniegtās degvielas vērtība.

2.6. DUA SARAKSTA LOGS

- Pāriešanai uz šo logu:
 - Atrodoties **Čeka logā**, nospieš taustiņu **[Pārskati]**.
 - Kad parādās Informācijas logs, sarakstā ar taustiņu **[↑]** un **[↓]** palīdzību izvēlēties opciju Sūkņi un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
 - Lai izietu no šī loga, nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
- Dotais logs pēc sava satura ir analogisks **DUA Logam**. Var saturēt vienu papildus kolonnu ar informāciju apkalpes dienestam. Šajā logā tiek veikta DUA darba režīmu regulēšana Grand-Total saņemšana, kuri tiek uzkrāti DUA.
- DUA parametru logs. Lai ieltu šajā logā nepieciešams:
 - Atrodoties **DUA loga sarakstā**, pozicionēt uz vajadzīgo DUA. Tam var izmantot **[↑]** un **[↓]**, vai ievadīt DUA numuru (ja šis kārtas numurs nav lielāks par 9).
 - Nospieš taustiņu **[Ievads]**. Lai izietu no šī loga – nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
- Šis logs satur šādu informāciju:
 - **Tanks Nr.** DUA numurs, pieņemot degvielas uzpildes stacijā (DUA).
 - **Autostarts.** DUA darba režīms.
 - **Kanāls.** Informācija apkalpes dienestam.
 - **Pistoles.** DUA pistoļu saraksts un pistoļu atbilstība degvielas veidiem. Informācija apkalpes dienestam.

PIEZĪME. Atkarībā no konfigurācijas šis logs var arī nebūt.

2.7. DUA TOTAL LOGS.

POS BRIO 3012 B

GATAVS

Sūkni	Degv.	Cena	Aut	Stāv.	Izdot	Par summ	Izdots	Par summ	Kan
3			Y						9
5			Y						10
6									0

TOTALS: Sūknis #5

Degv.	Summa, Ls	Daudz., l.
1. Dizelis	0.00	0.00
2. Benz. Ai92E	0.00	0.00
3. Benz. Ai95E	0.00	0.00
4. Benz. Ai98E	0.00	0.00

ESC - pabeigt

ENTER-izvēlēties F7-nomainīt paroli ESC-pabeigt

DUA saraksta logs

DUA TOTAL logs

- Logs satur informāciju par **Grand Totals**, kuru DUA ir uzkrājis par katru DUA. Lai izietu no loga – nospieš taustiņu. **[Anulēts]**.
- Satur šādu informāciju:
 - **Pistoles numurs.** Informācijas apkalpes dienestam.
 - **Degvielas veida nosaukums,** attiecīgajai pistolei.
 - **Grand Total** summa.
 - **Grand Total** litri.

PIEZĪME!!! Atkarība no uzstādītajiem parametriem var arī neparādīties. Ne visi DUA izmanto Grand Total uzkrāšanas iespēju.

2.8. DEGVIELAS VEIDU LOGS

POS BRIO 3012 B

GATAVS

Numur	Degv.	Kods	Cena	Pieņemts	Pārdots	Pieņemts	Atlikums
1	Dizelis	00001	0.290	0.00	0.00	0.00	801.42
2	Benz. Ai92E	00002	0.340	0.00	0.00	0.00	280.25
3	Benz. Ai95E	00003	0.350	0.00	0.00	0.00	952.95
4	Benz. Ai9					0.00	998.47

Degviela Dizelis Kods 00001

Cena 0.290

Papildināt 0.00 Norakst 0.00

Ctrl=0, pabeigt ESC atlikt

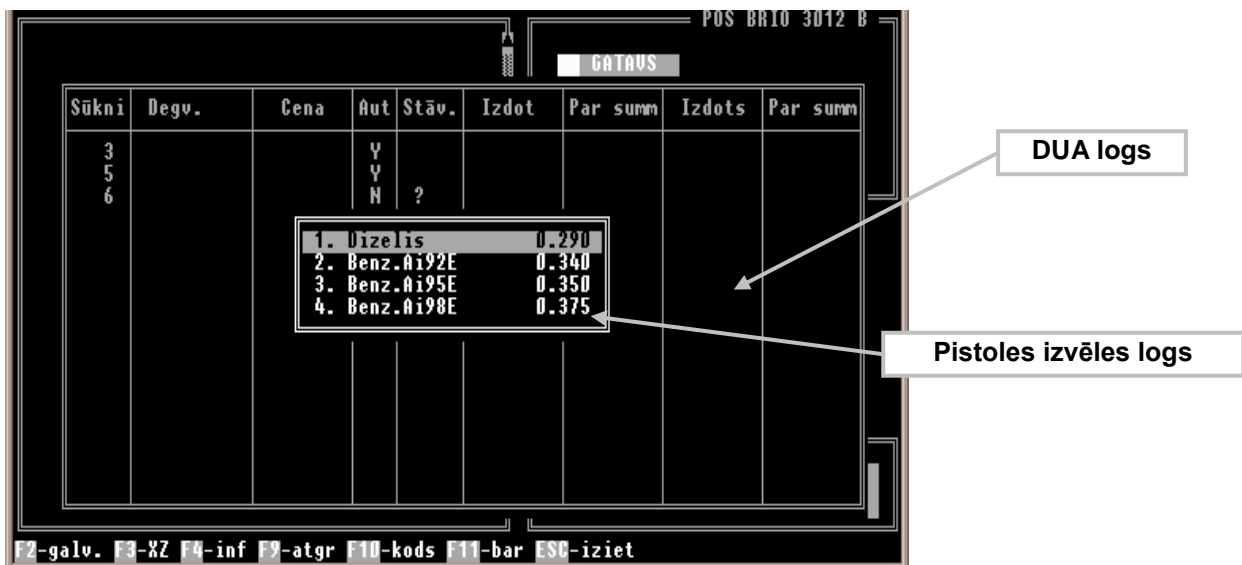
Degvielas veidi

Degvielas Parametru Logs

- Lai pārietu uz šo logu:
 - Atrodoties Čeka logā, nospieš taustiņu **[Pārskati]**.
 - Kad parādās Informācijas loga saturs, ar taustiņu **[↑]** un **[↓]** palīdzību izvēlēties opciju Degvielas veidi un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
 - Lai izietu no šī loga, nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
- Logs satur sistēmā definēto degvielas veidu sarakstu. Saraksts ir tabulas veidā, kura satur šādu informāciju:

- **Numur.** Degvielas veida numurs. Unikāla nozīme katram degvielas veidam.
 - **Degv.** Degvielas veida nosaukums.
 - **Cena.** Cena par 1 degvielas litru.
 - **Kods.** Kods preču kodu sarakstā, atbilstoši dotajai degvielai.
 - **Pieņemt.** Pieņemtās degvielas daudzums litros.
 - **Pārdots.** Maiņas laikā pārdotās degvielas daudzums litros.
 - **Pieņemts.** Maiņas laikā pieņemtās degvielas daudzums litros.
 - **Atlikums.** Patreizējais degvielas atlikums litros.
- **Degvielas Parametru Logs.** Lai ieiētu šajā logā:
 - Atrdoties **Degvielas veidu logā**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību pozicionēties uz vajadzīgā degvielas veida.
 - Nospieš taustiņu **[Ievads]**.
 - Lai izietu no šī loga – nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
 - Logs satur šādu informāciju:
 - **Degviela.** Degvielas nosaukums.
 - **Kods.** Kods preču kodu sarakstā, atbilstoši dotajai degvielai (sk.p.0)
 - **Cena.** Cena par 1 degvielas litru.
 - **Papildināt.** Papildinātās degvielas daudzums litros.
 - **Norakst.** Degvielas norakstīšana litros.

2.9. PISTOLES IZVĒLES LOGS

- Logs parādās tikai degvielas pasūtīšanas gadījumā.
 - Lai izvēlētos pistoli, ar taustiņu [↑] un [↓] pozicionēties uz vajadzīgās pistoles un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
 - Lai atteiktos no pistoles izvēles – nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
- Logs satur šādu informāciju:
 - **Pistoles numurs.** Tiek noteikts sistēmas uzstādīšanas laikā. Atkarīgs no DUA fiziskā raksturojuma un paredzēts apkalpes dienestam.
 - **Degvielas nosaukums,** kuru izsniedz pistole.
 - **Degvielas cena** par 1 litru.

PIEZĪME!!! Atkarībā no sistēmas konfigurācijas šis logs var arī nebūt.

2.10. IEVADĪŠANA NO KLAVIATŪRAS

- Ievadot vērtības, kuras pieprasa POS, no klaviatūras iespējams labot ievadītās vērtības. Šim nolūkam tiek izmantoti divi taustiņi:
 - **[Dzēst.]** Analogs taustiņam **[Del]** uz PC klaviatūras. Dzēš simbolu virs mārķera. Simboli, kuri ir pa labi no mārķera, novirzās uz vienu pozīciju pa kreisi.
 - **[Kor.]**. Analogs taustiņam **[Backspace]** uz PC klaviatūras. Dzēš simbolu pa kreisi no mārķera. Visi simboli, sākot no simbola virs mārķera un pa labi, novirzās uz vienu pozīciju pa kreisi.
- Ja tiek izmantota PC klaviatūra:
 - Taustiņi **[<]** un **[>]** tiek lietoti horizontālai kustībai ievadlaukos lauka robežās.
 - Taustiņi **[PageUp]** un **[PageDown]** tiek lietoti lapu šķirošanai sarakstos.
 - Taustiņu kombinācija **[Ctrl+PageUp]** un **[Ctrl+PageDown]** tiek lietota pārejai uz saraksta sākumu/beigām.

3. KASIERA DARBS

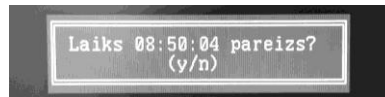
3.1. DARBA SĀKUMS

3.1.1. POS IELĀDĒŠANA

- Ieslēgt printeri, pircēja displeju, degvielas stacijas sūkņu vadības bloku.
- Ieslēgt POS.

PIEZĪME. Visas šīs iekārtas var būt centralizēti ieslēgtas no nepārtrauktas barošanas bloka (UPS). Šajā gadījumā jāieslēdz UPS, pārējās iekārtas ieslēgsies patstāvīgi.

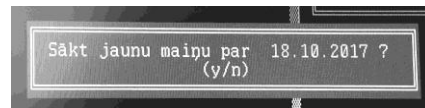
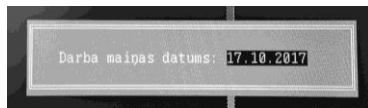
3.1.2. DATUMA KONTROLE

- Uzsakot darbu programma salīdzina datumu/laiku datorā ar pēdēja ieraksta datumu/laiku POS datu bāzē.
- Ja datums/laiks ir mazāks par ieraksta datumu/laiku datu bāzē ekrāna parādās jautājums vai datums/laiks ir pareizs.
- Ja datums/laiks nav pareizs (piemēram, nedarbojas datora pulkstenis) nepieciešams piespiest taustiņu [N] un ziņot apkalpojošām dienestam. Pretējā gadījumā [Y] POS darbību bloķēs fiskālais modulis.

3.1.3. DARBA MAIŅA

- Darba maiņa – programmas funkcija, kas ļauj uzstādīt laika pazīmes, kurus vēlāk iespējams izmantot grāmatvedības uzskaitē analizējot DUS darbību.
- Jaunās darba maiņas pazīme var būt izveidota automātiski vai manuāli izmantojot taustiņu kombināciju [Alt+N]

- Piespiežot [Alt+N] monitora ekrānā redzams logs ar tekošo datumu
- Iespējams ar [Esc] aizvērt logu vai ievadīt jaunu datumu lai izveidot kārtējo atzīmi
- Ja ir ievadīts jauns datums, nepieciešams to apstiprināt [Y] vai atteikties [N]

3.1.4. KASIERA REĢISTRĒŠANA

- Ja uzreiz pēc POS ielādēšanās **ievadlogā** ir aicinājums **ievadiet kasiera kodu**: - ievadiet savu kasiera numuru un nospiediet taustiņu [ievads].
- Ja ir ievadīts pareizs kods, uz ekrāna parādīsies ziņojums: **Kasieris: Helmutš Zvirbulis**. Nospiediet taustiņu [ievads] lai turpinātu darbu vai uzgaidiet 3 sekundes kamēr ziņojums nepazudīs patstāvīgi.

- Ja ir ievadīts nepareizs kods, ekrānā parādīsies ziņojums: **Kasieris ar doto numuru nav atrasts**. Lai turpinātu darbu, nospiediet taustiņu **[Ievads]** un pēc tam atkārtoti ievadiet savu numuru.
- Ja ievadīšanas laikā nospieš taustiņu **[Anulēts]**, uz ekrāna parādīsies ziņojums: POS – slēgts. Nospiediet taustiņu **[Ievads]**, lai turpinātu darbu vai **uzgaidiet 5 sekundes**, kamēr ziņojums nepazudīs patstāvīgi. Šajā gadījumā POSā ir atļautas tikai divas operācijas:
 - Jauna kasiera ievadīšana (pārreģistrēšana)
 - Izeja no POS

3.1.5. MAIŅAS NAUDAS IEVADĪŠANA

- Nospieš taustiņu **[Pārskati]**. Kad parādās **Informācijas loga** saraksts, ar taustiņu [↓] un [↑] palīdzību izvēlēties opciju Maiņas naudas ievadīšana un nospiediet taustiņu **[Ievads]**.
- **Ievadlogā** parādīsies divas iedaļas:
 - **Kasē** – skaidras naudas tekošais atlikums naudas kastē.
 - **Ievadiet maiņas naudu** – aicinājums maiņas naudas ievadīšanai.
- Ievadīt maiņas naudas summu un nospieš taustiņu **[Ievads]**.

3.2. PĀRDOŠANAS DARĪJUMU NOFORMĒŠANA

3.2.1. Čeka noformēšanas secība:

- Nepieciešamības gadījumā – ievadīt pircēju

PIEZĪME. Pircējs var tikt ievadīts čeka beigās.

- Ievadīt pārdodamās preces sarakstu
- Nepieciešamības gadījumā – ievadīt čeka atlaidi
- Norādīt apmaksas veidu

PIEZĪME. Ja sistēmas SHOPPING lietotājs norādīts kā pircējs – apmaksas veidu var neuzrādīt.

- Ievadīt no pircēja saņemto naudu.

PIEZĪME. Tikai pie apmaksas veida esamības.

3.2.2. PREČU IEVADĪŠANA

- Preču ievadīšanas secība pie čeka noformēšanas:
 - Ievadīt pārdodamo preci, izmantojot kodu vai svītrkodu.
 - Nepieciešamības gadījumā norādīt nodaļu.
 - Nepieciešamības gadījumā izmainīt cenu vai cenu lapu.
 - Nepieciešamības gadījumā ievadīt preču daudzumu.

PIEZĪME!!! Ja daudzums ir 1 – ievadīt nav obligāti.

- Nepieciešamības gadījumā ievadīt atlaidi preču pozīcijai.
- Atkārtot iepriekšējos soļus visām pārdodamajām precēm.

3.2.2.A. PREČU KODA IEVADĪŠANA

- Ievadīt preču kodu. Ievadītais preču kods pēc ievadīšanas soļiem tiek atspoguļots **Rezultāta Logā**. Pēc ievadīšanas beigās nospieš taustiņu **[Kods]**.
- Ja ievadītais preču kods eksistē – **Čeka Logā** parādīsies informācija par precēm. Ja čekā jau ir preces – uz čeku printera tiks drukāta pirkuma iepriekšēja pozīcija.
- Ja ir ievadīts neeksistējošais preču kods – atskanēs skaņas signāls un parādīsies ziņojums **Kods '9999' nav atrasts**. Lai turpinātu darbu, nospieš taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.2.B. PREČU IZVĒLE NO SARAKSTA

- Nospieš taustiņu **[Kods]**. Parādīsies Preču Saraksta Logs. Tālāk ir iespējami darījumi:
 - Ar taustiņu [↓] un [↑] palīdzību atrast vajadzīgo preci un nospieš taustiņu **[Ievads]**. Pārvietošanai pa sarakstu var lietot taustiņus **[PageUp]**, **[PageDown]** un **[Ctrl+PageUp]**, **[Ctrl+PageDown]** uz PC klaviatūras.
 - Koda pirmā simbola ievadīšanas laikā saraksts automātiski pozicionēs uz pirmo kodu, kurš sākas ar ievadītajiem simboliem. Tālāk var lietot sakumā aprakstīto procedūru.
 - Ja nepieciešama preču meklēšana – uz PC klaviatūras nospieš taustiņu **[F3]**. Pēc meklēšanas beigām – lietot sakumā aprakstīto procedūru.
- Lai atteiktos no preču koda izvēles, nospieš taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.2.C. PREČU SVĪTRKODA IEVADĪŠANA AR SKENERA PALĪDZĪBU

- Nolasīt svītrkodu.
- Ja svītrkods eksistē – **Čeka Logā** parādīsies informācija par precēm. Ja čekā jau ir preces - uz čeku printera tiks drukāta pirkuma iepriekšēja pozīcija.
- Ja ievadīts neeksistējošais svītrkods – atskanēs skaņas signāls un parādīsies ziņojums **Svītrk.9999999999 nav atrasts!!**. Lai turpinātu darbu, nospieš taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.2.D. PREČU SVĪTRKODA IEVADĪŠANA MANUĀLI

- Nospieš taustiņu **Svītrkods. Ievadlogā** parādīsies aicinājums - Ievadiet Svītrk:
 - Ievadīt svītrkodu, pēc ievadīšanas beigām nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- Lai atteiktos no svītrkoda ievadīšanas, nospieš taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.3. PREČU IEVADĪŠANA NO IEPROGRAMĒTIEM KLAVIATŪRAS TAUSTIŅIEM

- Nospieš klaviatūras taustiņu, kurš atbilst pārdodamai precei.

3.2.3.A. PREČU DAUDZUMA IEVADĪŠANA

- Ievadīt pārdodamās preces daudzumu un nospieš taustiņu **[Daudz. svars]**.
- Ja daudzums ievadīts pareizi – **Čeka Logā** parādīsies ievadīto preču daudzums un **Rezultāta logā** parādīsies pārrēķinātā kopējā pirkuma summa.
- Ja daudzums ievadīts nepareizi - atskanēs skaņas signāls. Šajā gadījumā – izlabot nepareizi ievadīto nozīmi, vai nospieš taustiņu **[Anulēts]**, lai atteiktos no ievadīšanas.
- Nepareiza daudzuma ievadīšanas iemesli:
 - Decimāldaļskaitļu zīmju daudzums ievadītā nozīmē pārkāpj mērvienības decimāldaļskaitļu zīmju daudzumu. Piemērām, ievadīts skaits **1.523**, bet tā ir gabalprece.
 - Preču trūkums atlikumā.

PIEZĪME. Atlikumu kontroles nepieciešamība tiek definēta POS uzstādīšanas laikā.

3.2.3.B. PREČU CENAS IZMAIŅA

- Ievadīt jauno preču cenu un nospieš taustiņu **[Cena]**.
- Ja cena ievadīta pareizi, **Čeka Logā** precēm parādās jauna cena un **Rezultāta Logā** parādīsies pārrēķinātā kopējā pirkuma summa.
- Ja cena ievadīta nepareizi - atskanēs skaņas signāls. Labot cenu, vai nospieš taustiņu **[Anulēts]**
- Iespējami nepareizas cenas ievadīšanas iemesli:
 - POSā ir aizliegts mainīt cenu.
 - Pārdevējam aizliegts mainīt cenu.
 - Ievadīts pārāk daudz decimāldaļskaitļu zīmju.

3.2.3.C. CENU LAPAS IZVĒLE

- Nospieš taustiņu **[Cena]**. Ar [↑] un [↓] taustiņu palīdzību izvēlēties no saraksta vajadzīgo cenu lapu un nospieš taustiņu **[Ievads]**. Vai ievadīt vajadzīgo cenu lapas numuru.

PIEZĪMES. Šī iespēja var būt atslēgta POS uzstādīšanas laikā. Ievadītā cenu lapa attiecas uz preci, kas ievadīta pēc tās iestatišanas līdz čeka beigām vai līdz jaunai cenu lapas iestatišanai.

3.2.3.D. NODAĻAS NUMURA IZVĒLE

- Nospieš vienu no taustiņiem **[I]**, **[II]**, **[III]**, **[IV]**, **[V]** vai **[VI]**, atbilstošu vajadzīgajam nodaļas numuram.
- Ja nodaļa eksistē, **Informācijas Logā** parādīsies nodaļas nosaukums un tās numurs pēc uzskaites programmas SHOPPING.
- Ja izvēlēta nodaļa neeksistē – parādīsies ziņojums - Nav noteiktas nodaļas. Darba turpinājumam nospieš taustiņu **[Ievads]**.

PIEZĪME. Degvielas pārdošanas laikā nodaļu mainīt nedrīkst.

3.2.3.E. ATLAIDE ČEKA POZĪCIJAI PROCENTOS

- Ievadīt atlaides procentu un nospieš taustiņu **[Atlaide]**.
- Ja uzādīta pareiza atlaide – **Informācijas Logā** parādīsies informācija par procentu un atlaides summu un **Rezultāta Logā** parādīsies pārrēķinātā kopēja pirkuma summa.
- Ja atlaide uzrādīta nepareizi - atskanēs skaņas signāls. Tālāk – atkarībā no nepareizās ievadīšanas iemesla:
- Ja ievadīta nepareiza vērtība – ievadītais lielums paliks **Rezultāta Logā**. Tālāk ir nepieciešams izlabot ievadīto vērtību, vai nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
- Ja pārsniegta atlaides maksimālā vērtība, kura atļauta pārdevējam, ievadītais lielums no **Rezultāta Loga** pazudīs.

3.2.3.F. ATLAIDE ČEKA POZĪCIJAI NAUDĀ PAR PRECES VIENĪBU

- Ievadīt atlaidi EUR procentiem, kā tas ir parādīts. Nospieš taustiņu **[Nauda]**.
- **Informācijas Logā** atlaide izmainīs mērvienību (bija %, kļūs Nauda) un summu, un **Rezultāta Logā** parādīsies pārrēķināta kopējā pirkuma summa.

PIEZĪME!!! Atlaide čeka pozīcijai naudā par preces mērvienību pamatā ir piemērojama degvielas pārdošanai. Šajā gadījumā tā tiek skaitīta Eur/litrs

3.2.3.G. PREČU SARAKSTA KOREKCIJA

- Ievadīt preci, kura jāizdzēš no čeka summas. Ievadīt pārējos pirkuma soļa parametrus (cena, daudzums, atlaide).
- Nospieš taustiņu **[Atgriešana]**.
- Ja koriģējamā soļa parametri uzradīti pareizi – **Čeka Logā** patreizējā pirkuma solī daudzums kļūst negatīvs un **Rezultāta Logā** parādīsies pārrēķinātā kopēja pirkuma summa.
- Ja parametri uzradīti nepareizi - atskanēs skaņa signāls

PIEZĪME!!! Izlabot var tikai to preci un tajā daudzumā, kurš bija uzradīts iepriekšējos pirkuma soļos. Izdzēst pēdējo ievadīto pirkuma soli (pirms solis tiks izdrukāts uz čeku printera) var nospiežot taustiņu **[Dzēst]**.

3.2.4. PIRCĒJA REKVIZĪTU IEVADĪŠANA

- Pircēja rekvizītus var ievadīt kā čeka noformēšanas sakumā, tā arī beigās, pēc visu pārdodamo preču

ievadīšanas.

3.2.4.A. MEGNĒTISKĀS KARTĪTES SHOPPING LIETOŠANA

- Nospieš taustiņu **[Pirc]**.
- Uznirstošā **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Sistēmas SHOPPING kartīte** un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- **Ievadlogā** parādīsies aicinājums **ievadīt Kartīti**:
 - Nolasīt magnētisko kartīti ar nolasītāju.
 - Ja kartīte pareiza – parādīsies ziņojums **Pircējs: SIA BRIO**. Apstiprināšanai – nospieš taustiņu **[Ievads]**, atteikumam – **[Anulēts]**. Ja pircējs apstiprinājies – **Stāvokļa Logā** parādīsies taustiņi: **[Klients]**, **[Kartīte]**, apmaksas veids un preču atlaide (ja ir).
 - Ja kartīte nepareiza – parādīsies ziņojums - **Kartīte nav atrasta**. Nospieš taustiņu **[Ievads]**. Atkārtot ievadu un nospieš taustiņu **[Anulēts]** atteikumam no kartītes ievadīšanas.
 - Ja no ievada atteicās – parādīsies ziņojums **Kartīte nav pieņemta**.
 - Darba turpinājumam nospieš taustiņu **[Ievads]**.

3.2.4.B. KREDITSISTĒMAS SHOPPING KLIENTA NUMURA LIETOŠANA

- Nospieš taustiņu **[Pirc]**.
- Uznirstošā **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Sistēmas SHOPPING lietotājs** un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- **Ievadlogā** parādīsies aicinājums - **ievadiet Lietotāju**:
 - Ievadīt lietotāja numuru un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
 - Ja ievadīts pareizs numurs – parādīsies ziņojums **Pircējs: Lietotāja Nr.1120; SIA AA**
 - Apstiprinājumam nospieš taustiņu **[Ievads]**, atteikumam no norādītā pircēja izmantošanas nospieš taustiņu **[Anulēts]**.
 - Ja norādītais lietotājs pieņemts – **Stāvokļa Logā** parādīsies taustiņi:
 - **[Klients];**
 - **[Kartīte];**
 - Ja pircējam ir piešķirtas preču atlaides – **taustiņš ar atlaides procentiem;**
 - Taustiņš ar **apmaksas veidu**, norādītajam pircējam automātiski.
 - Ja ievadīts nepareizs numurs – parādīsies ziņojums **Lietotājs nav atrasts**.
- Darba turpinājumam nospieš taustiņu **[Ievads]**. Ievadītais numurs paliks **ievadlogā**.
- Labot numuru vai nospieš taustiņu **[Anulēts]** atteikumam no pircēja ievadīšanas. Atteikuma gadījumā parādīsies ziņojums **Lietotājs nav pieņemts**.
- Nospieš taustiņu **[Ievads]** vai sagaidīt', kamēr ziņojums pazudīs patstāvīgi (apmērām 5 sek).

3.2.4.C. PASTĀVĪGĀ PIRCĒJA REKVIZĪTU IEVADĪŠANA

- Nospieš taustiņu **[Pirc]**.
- Uznirstošā **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Pircēja rekvizīti no saraksta** un nospieš taustiņu **[Ievads]**. Parādīsies **Pircēju Saraksta Logs**.
- Atrast vajadzīgo pircēju sarakstā (sk.p. 0) Nospieš taustiņu **[Ievads]**. Pircēja rekvizīti parādīsies **Informācijas Logā**. Nepieciešamības gadījumā rekvizītus iespējams labot.
- Nospieš taustiņu **[Maksa]**. **Stāvokļa Logā** parādīsies taustiņš **[Klients]**.
- Rekvizītu ievadīšanas atteikumam - nospieš taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.4.D. PIRCĒJA REKVIZĪTU IEVADĪŠANA MANUĀLI

- Nospieš taustiņu **[Pirc]**.
- Uznirstošā **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **ievadīt pircēja rekvizītus**. Un nospieš taustiņu **[Ievads]**.

- **Informācijas Logā** ievadīt pircēja rekvizītus.
- Ievadīšanas beigās nospieš taustiņu **[Maksa]**. **Stāvokļa Logā** parādīsies taustiņš **[Klients]**.

3.2.5. ČEKA NOFORMĒŠANAS PABEIGŠANA

3.2.5.A. ATLAIDES IEVADĪŠANA VISAM ČEKAM

- Pēc visu preču izvēles nospieš taustiņu **[Atlaide]**. **Stāvokļa Logā** parādīsies taustiņš **[Atlaide]**.
- Ievadīt atlaides procentu un vēlreiz nospieš taustiņu **[Atlaide]**.
- Ja ievadīta pareiza atlaide – **Stāvokļa Logā** taustiņa **[Atlaide]** vietā parādīsies taustiņš ar **atlaides procentiem** un **Rezultāta Logā** parādīsies pārrēķināta kopējā pirkuma summa.

3.2.5.B. SKAIDRAS NAUDAS APMAKSA

- Pēc visu preču ievadīšanas, atlaides un pircēja norādīšanas nospieš taustiņu **[Skaidr.Nauda]**. Parādīsies ziņojums **Noformēt pārdoš.?**
- Nospieš taustiņu **[Ievads]**. **Ievada Logā** parādīsies aicinājums - **Ievadiet Klienta Naudu**:
- Ievadīt saņemto no pircēja naudu. Izdodamās naudas aprēķināšanai nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- Ja klients dod precīzu naudu – var vienkārši nospieš taustiņu **[Ievads]**. **Rezultāta Logā** parādīsies izdodamās naudas summa.
- Čeka printeris izdrukās čeku līdz galam un to nogriezīs.
- Atteikumam no čeka pabeigšanas uz pieprasījumu **Noformēt pārdoš.?** Vai arī atgriezt saņemto no klienta naudu – nospieš taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.5.C. BEZSKAIDRAS NAUDAS APMAKSA

- Pēc visu preču ievadīšanas, atlaides un pircēja norādīšanas nospieš taustiņu **[Bezsk.Nauda]**.
- **Informācijas Logā** parādīsies saraksts ar dažādiem bezskaidras naudas norēķinu veidiem:
 - **Bezsk. n. norēķins** – bezskaidras naudas apmaksas veids.
 - **Banka kredītkarte.** – bezskaidras naudas norēķins, izmantojot sakarus ar banku.

PIEZĪME. Šī norēķina veida var arī nebūt.

- Ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties no saraksta vajadzīgu apmaksas veidu un nospieš taustiņu **[Ievads]**.

PIEZĪME. Saraksts var neparādīties, ja ir tikai viens bezskaidras naudas norēķina veids.

- Parādīsies aicinājums **Noformēt pārdoš.?**. Pārdošanas noformēšanai nospieš taustiņu **[Ievads]**, atteikumam – taustiņu **[Anulēts]**.

3.2.6. PREČU ATGRIEŠANA

- Atvērta tukša **Čeka Logā** nospieš taustiņu **[Atgriešana]**.
- **Stāvokļa Logā** parādīsies taustiņš **[Atgriešana]**.

PIEZĪME. Pabeidzot čeku, skaidras naudas izvēles gadījumā nav iespējas ievadīt no pircēja saņemto naudu.

3.2.7. DEGVIELAS PĀRDOŠANA NO DEGVIELAS UZPILDES AUTOMĀTIEM (DUA)

- DUA stāvokļa apskate un apmaksas noformēšana par degvielu tiek veikta **DUA Logā**.

- Lai pārietu uz šo logu atrodoties **Čeka Logā**, nospieš taustiņu **[Degviela]**.
- Lai izietu no **Čeka Loga**, nospieš taustiņu **[Anulēts]** vai **[Degviela]**.
- **DUA Logā** pāreja uz vajadzīgo DUA tiek veikta ar taustiņu **[↑]** un **[↓]** palīdzību vai pēc DUA numura.
- Vienā čekā var apmaksāt vairākus DUA un pārdot degvielu un preci.

3.2.7.A. DEGVIELAS PĀRDOSNA PAR KONKRĒTU NAUDAS SUMMU

- Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospieš taustiņu **[Nauda]**.
- Kad parādās **Pistoles Izvēles Logs** ar taustiņu **[↑]** un **[↓]** palīdzību izvēlēties vajadzīgo pistoli un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- Ievadīt priekšapmaksas summu un nospieš taustiņu **Ievads**.
- Nospieš taustiņu **[Maksa]**. Parādīsies **Čeka Logs** ar informāciju par apmaksu par degvielu.
- Tālāk – noformēt čeku

PIEZĪME!!! Pistoles izvēles var arī nebūt.

3.2.7.B. KONKRĒTA DEGVIELAS DAUDZUMA LITROS PĀRDOŠANA

- Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospieš taustiņu **[Litros]**.
- Kad parādās **Pistoles Izvēles Logs** ar taustiņu **[↑]** un **[↓]** palīdzību izvēlēties vajadzīgo pistoli un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- Ievadīt pasūtītās degvielas daudzumu litros un nospieš taustiņu **[Ievads]**.
- Nospieš taustiņu **[Maksa]**. Parādīsies **Čeka Logs** ar informāciju par samaksu par degvielu.
- Tālāk – noformēt čeku.

PIEZĪME!!! Pistoles izvēles var arī nebūt.

3.2.7.C. DEGVIELAS PĀRDOŠANA REŽĪMĀ “PILNA BĀKA”

- Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospieš taustiņu **[Pilns]**.
- Kad parādās **Pistoles Izvēles Logs** ar taustiņu **[↑]** un **[↓]** palīdzību izvēlēties vajadzīgo pistoli un nospieš taustiņu **[Ievads]**.

PIEZĪME!!! Pistoles izvēles var arī nebūt.

3.2.7.D. DEGVIELAS IZSNIEGŠANAS ATĻAUJA NOŅEMTAS PISTOLES STĀVOKLĪ

- Pie DUA pistoles noņemšanas POSā atskan skaņas signāls un parādās ziņojums **Sūknis 2: noņemta pistole Dizelis**.
- Lai saņemtu atļauju degvielas izsniegšanai nospieš taustiņu **[Ievads]**, aizliegšanai - taustiņu **[Anulēts]**.

PIEZĪME!!! Atkarībā no uzstādīšanas parametriem atļaujas izdošana var būt aizliegta.

3.2.7.E. NEIZSNIEGTĀS DEGVIELAS ATGRIEŠANA

- Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospieš taustiņu **[Atgriešana]**.
- Noformēt čeku ar tiem pašiem parametriem (atlaide, pircējs, apmaksas veids), ar kuriem bija noformēts pārdošanas čeks.
- **DUA Logā** atkārtoti pozicionēt uz to pašu DUA un nospieš taustiņu **[Maksa]**.

- Noformēt čeku ar vajadzīgajiem parametriem (atlaide, pircējs, apmaksas veids) uz faktiski izsniegto degvielas daudzumu.

3.2.7.F. PĒCAPMAKSA

- Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospiegt taustiņu **[Maksa]**.
- Parādīsies **Čeka Logs** ar informāciju par apmaksu par degvielu.
- Tālāk – noformēt čeku.

PIEZĪMME!!! DUA, uz kura pabeigts degvielas izsniegšanas process, bet čeks nav noformēts – izceļas ar mirgojošu rindu.

3.2.7.G. DUA STĀVOKĻA ATIESTĀTĪŠANA

- Pēc degvielas izsniegšanas ar priekšapmaksu, DUA paliek pasūtītās un izsniegtās degvielas indikācijas stāvoklī.
- Automātiskās izsniegšanas gadījumā, vai pieprasījumu uz izsniegšanu pie noņemtas pistoles - tādā stāvoklī degvielas izsniegšana nav iespējama.
- Lai atgrieztu DUA sākuma stāvoklī:
 - Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospiegt taustiņu **[Dzēst]**. Parādīsies ziņojums **Attīrīt sūkņa stāvokli?**
 - Nospiegt taustiņu **[Ievads]**.

3.2.7.H. DEGVIELAS IZSNIEGŠANAS APTURĒŠANA DUA

- Pozicionēt uz vajadzīgo DUA un nospiegt taustiņu **[Stop]**.

3.2.7.I. DEGVIELAS IZSNIEGŠANAS APTURĒŠANA VISOS DUA

- Nospiegt taustiņu **[Stop Visiem]**.

3.2.7.J. DEGVIELAS PAPILDINĀŠANA UN NORAKSTĪŠANA

- Atrodoties tukšā **Čeka Logā** nospiegt taustiņu **[Pārskati]**.
- Kad parādās **Informācijas Loga** saraksts ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Degvielas veidi** un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- Kad parādās **Degvielas Veidu Logs** ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties vajadzīgo degvielas veidu un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- Tālāk – atkarībā no POS realizācijas:
 - Ja atveras papildus **Degvielas Parametru Logs**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību virzīties līdz laukam **Papildināt**, ievadot papildinājumu vai laukam **Norakst** ievadot norakstāmo.
 - Ievadīt papildināmās vai norakstāmās degvielas daudzumu un nospiegt taustiņu **[Ievads]**. Uz čeku printera izdrukāsies čeks papildināšanai.
 - **Ja degvielas parametru ievadīšana tiek veikta tieši degvielas veida rindā**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību virzīties līdz tabulas kolonnai **Pieņemt**.
 - Ievadīt degvielas daudzumu. Degvielas norakstīšanas gadījumā norādīt pirms daudzuma zīmi ‘-’ (uz PC klaviatūras).

3.2.7.K. DEGVIELAS CENAS IZMAIŅA.

- Atrodoties tukšā **Čeka Logā** nospiegt taustiņu **[Pārskati]**.
- Kad atveras **Informācijas Loga** saraksts ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Degvielas veidi** un nospiegt taustiņu **Ievads**.
- Kad atveras **Degvielas Veidu Logs** ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties vajadzīgo degvielas veidu un nospiegt taustiņu **Ievads**.
- Tālāk – atkarībā no POS realizācijas:
 - Ja atveras papildus **Degvielas Parametru Logs**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību virzīties līdz

laukam **Cena**.

- Ja degvielas parametru ievadīšana tiek veikta tieši degvielas veida rindā, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību virzīties līdz tabulai **Cena**.
- Ievadīt jauno degvielas cenu un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- Čeku printerī izdrukāsies čeks par cenas izmaiņu.

PIEZĪME!!! Degvielas cenu drīkst mainīt tikai pēc Z-pārskata.

3.2.7.L. AUTOMĀTISKĀ UZPILDES REŽĪMA UZSTĀDĪŠANA/ATCELŠANA

- Atrodies tukšā **Čeka Logā** nospiegt taustiņu **[Pārskati]**
- Kad parādās **Informācijas Loga** saraksts ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Sūkņi** un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- Kad parādās **DUA Saraksta Logs** ar taustiņu [↑] un [↓] izvēlēties vajadzīgo DUA un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- Tālāk – atkarībā no POS realizācijas:
 - Ja atveras papildus **DUA Parametru Logs**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību virzīties līdz laukam **Autostarts**;
 - Ja degvielas parametru ievadīšana tiek veikta tieši DUA rindā. Ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību virzīties līdz tabulas kolonnai **Aut**.
- Nospiegt taustiņu **[Jā]** uzstādīšanai vai **[Nē]**, lai atceltu automātisko uzpildes atļauju.
- Nospiegt taustiņu **[Maksa]**, lai pabeigtu ievadīšanu.
- Nospiegt taustiņu **[Anulēts]**, lai atgrieztos **Čeka Logā**.

3.2.7.M. DUA UZKRĀJAMO Grand-Total PĀRSKATS

- Atrodies tukšā **Čeka Logā** nospiegt taustiņu **[Pārskati]**.
- Kad parādās **Informācijas Logs**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Sūkņi** un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- Kad parādās **DUA Saraksta Logs**, ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties vajadzīgo DUA un nospiegt taustiņu **DAUDZ.SVARS**. Parādīsies **DUA Total Logs**.
- Lai turpinātu darbu, nospiegt taustiņu **[Anulēts]**.

PIEZĪME!!! Režīms var arī nebūt.

3.3. PĀRSKATI

3.3.1. X-PĀRSKATS

- Atrodies tukšā **Čeka Logā** – nospiegt taustiņu **[Pārskati]**.
- Parādījušās **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **X-pārskata iegūšana** un nospiegt taustiņu **[Ievads]**.
- X-pārskats tiks izdrukāts uz čeku printerā. Drukāšanas beigās parādīsies ziņojums **Pārskats izdrukāts**.
- Darba turpinājumam nospiegt taustiņu **[Ievads]**. Pārskata drukāšanas pārtraukumam nospiegt taustiņu **[Anulēts]**.

3.3.2. Z-PĀRSKATS

- Atrodies tukšā **Čeka Logā** – nospiegt taustiņu **[Pārskati]**.
- Parādījušās **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [↑] un [↓] palīdzību izvēlēties opciju **Z-pārskata iegūšana** un nospiegt taustiņu **[Ievads]**. Parādīsies pieprasījums **Drukāt Z-pārskatu?**
- Z-pārskata izdrukāšanai nospiegt taustiņu **[Ievads]**, atteikumam no izdrukas – taustiņu **[Anulēts]**. Z-pārskats tiks izdrukāts uz čeku printerā. Drukāšanas beigās parādīsies ziņojums **Pārskats izdrukāts**.

- Darba turpinājumam nospieš taustiņu [**levads**]. Pārskata drukāšanas pārtraukumam nospieš taustiņu [**Anulēts**].

3.3.3. ATLAIŽU PĀRSKATS

- Atrodies tukšā **Čeka Logā** – nospieš taustiņu [**Pārskati**].
- Parādījušās **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [**↑**] un [**↓**] palīdzību izvēlēties opciju **Pārskats par atlaidēm** un nospieš taustiņu [**levads**]. Parādīsies pieprasījums **Drukāt pārskatu par atlaidēm?**
- Nospieš taustiņu [**levads**]. Pārskats tiks izdrukāts uz čeku printera. Pārskata drukāšanas beigās parādīsies ziņojums **Pārskats izdrukāts**.
- Darba turpinājumam nospieš taustiņu [**levads**]. Pārskata drukāšanas pārtraukumam nospieš taustiņu [**Anulēts**].

3.4. DARBA BEIGAS

3.4.1. INKASĀCIJA

- Nospieš taustiņu [**Pārskati**].
- Uznirstošā **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [**↑**] un [**↓**] palīdzību izvēlēties opciju **Naudas inkasācija** un nospieš taustiņu [**levads**]. **levadlogā** parādīsies divas daļas:
 - **Kasē** – skaidras naudas pašreizējais atlikums naudas kastē.
 - **ievadiet Inkasāciju** – aicinājums inkasācijas summas ievadīšanai.
- Ievadīt inkasējamās naudas summu un nospieš taustiņu [**levads**], atteikumam no inkasācijas nospieš taustiņu [**Anulēts**].

3.4.2. KASIERA PĀRREĢISTRĒŠANA

- Nospieš taustiņu [**Pārskati**].
- Uznirstošā **Informācijas Logā** sarakstā ar taustiņu [**↑**] un [**↓**] palīdzību izvēlēties opciju **Jauns kasieris** un nospieš taustiņu [**levads**].

4. KARSTIE TAUSTIŅI

Alt+F1	Pilns	Pilnas auto degvielas tvertnes pasūtījums
Alt+F2	Litros	Litru pasūtījums
Alt+F3	Nauda	Pasūtījums uz naudas summu
Alt+F9	Stop	Uzpildes tanka avārijas atslēgšana (apturēšana)
Alt+F10	Stop All	Visu tanku avārijas atslēgšana (apturēšana)
Alt+1	I	Nodaļas 1 izvēle
Alt+2	II	Nodaļas 2 izvēle
Alt+3	III	Nodaļas 3 izvēle
Alt+4	IV	Nodaļas 4 izvēle
Alt+5	V	Nodaļas 5 izvēle
Alt+6	VI	Nodaļas 6 izvēle
Alt+N	Maina	Jaunas darba maiņas uzsākšanas dialoga logs
Ctrl+F3		Pārskati
Ctrl+F4		Atlaides ievadīšana
Ctrl+F5	Cena	Preces cenas maiņa
Ctrl+F7		Paroļu piešķiršana piekļuvei pie atskaitēm
Ctrl+F8	Degviela	Degvielas izvēle
Ctrl+W	Maksa	Apmaksa
F1		Kalkulatora atvēršana
F3	Atskaites	Atskaites
F4	Pirc.	Klientu
F5	Skaid. nauda	Skaidrā nauda
F6	Bezs. nauda	Bezskaidrā nauda
F8	Dauds. svars	Preču daudzuma ievadīšana
F9	Atgriešana	Atgriešanas noformēšana
F10	Kods	Preces koda ievadīšana
F11	Svītr. kods	Preces svītrkoda ievadīšana
Y	Ja	Darbības apstiprinājums
N	Ne	Darbības atcelšana
Esc	Anulēts	Anulēšana
Del	Dzēst	Pozīcijas dzēšana, ievadot preces
Backspace	Kor.	Apmaksas veidu korekcija
Home		Kursora pārvietošana programmas dialoglogos
End		Kursora pārvietošana programmas dialoglogos
PgUp		Kursora pārvietošana programmas dialoglogos
PgDn		Kursora pārvietošana programmas dialoglogos
Ins	Jauns	Pārtrauktas uzpildes atsākšana
Enter	Ievads	Ievadīšanas operācijas pabeigšana
Windows		Samazināt programmas logu lai apskatīt sistēmas paziņojumus

PIEZĪMME!!! "Karstās pogas" darbojas tikai programmas logos, kuros attiecīgas darbības ir atļautas.